

Per Westerberg: Minnestal vid Raoul Wallenbergs hundraårsdag 2008

Talare
Per Westerberg
Talman

Datum
1 september 2008

Plats
Visby

1 Ers Kungliga Höghet

Your Excellencies

5 Nina Lagergren och övriga medlemmar ur Raoul Wallenbergs familj

Ärade Gäster

10 Det är en ära att få vara här tillsammans med er för att minas och hedra en svensk hjälte, i dag hundra år efter hans födelse. Under året har minnet av Raoul Wallenbergs heroiska gärning hedrats runt om i världen.

15 Förintelsen var en systematisk utrotning av människor på grund av deras religion, sexualitet, idéer och sätt att leva. Det var ett systematiskt förnekande av de mänskliga rättigheterna. Från de första förföljelserna och övergreppen till genomförandet av folkmordet.

Hur kunde detta ske?

20 Hur kunde det komma sig att välutbildade begåvade män i välutvecklade länder systematiskt vid sina skrivbord planerade utrotning av människor? Hur tunn är polityren som gör oss till civiliserade och kultiverade individer.

25 Andra världskriget och tiden som ledde till det är en smärtsam period i Europas historia.

Medan judars, homosexuellas, romers och andra gruppers rättigheter i slutet av 1930-talet strategiskt minskades i jämförelse med den övriga tyska befolkningen går det även i omvärlden liksom i Sverige att finna anti-semitiska tendenser

under perioden.

Under de stora programmen mot judar i Östeuropa i början av 1900-talet kom Tyskland att bli mottagare av judiska flyktingar.

35

Sverige var som bekant neutralt, men den faktiska hållningen kunde vara motsägelsefull.

40

Men det fanns individer som vågade möta den fruktansvärda ondskan som regerade över stora delar av Europa.

– Jag hade inget annat val, svarade Raoul Wallenberg på frågan om varför han riskerade livet för att rädda judar i Budapest.

45

Att en ung svensk affärsman skulle komma att bli en av de största förebilderna för humansim och civilkurage var det nog få som kunde förutspå under Europas mörka period.

50

Mellan maj och juli 1944 hade 400 000 judar i Ungern deporterats till förintelsläger. Budapests 200 000 judar stod näst på tur. Situationen var förödande. Några dagar innan Raoul Wallenberg kom till Budapest beordrades ett stopp på deportationerna. Detta innebar att den svenska legationen under en tid kunde fokusera på förebyggande arbete.

55

Raoul Wallenberg tog initiativet till att skapa ett nytt typ av skyddsdocument, skyddspasset. Skyddspassen producerades snabbt. I all hast hade riksvapnet på passen blivit feltryckt. Med en krona upptill och två kronor nertill. Skyddspassen var heller inte giltiga enligt internationell lagstiftning. Trots detta lyckades Raoul Wallenberg och den svenska legationen se till att skyddspassen godkändes av ungerska myndigheter.

60

Raoul Wallenberg ledde outtröttligt arbetet i det krigshärjade Budapest. Han hade ställts inför ett principiellt val – att agera eller att vända bort blicken. Han valde den svåra och farliga vägen. Vi har medlemmar ur Raoul Wallenbergs familj här i dag och hanteringen av Raouls ärende, efter att han gripits av sovjetiska styrkor i Budapest, är ett diplomatiskt misslyckande. Det råder ingen tvekan om att mer kunde ha gjorts.

Låt oss i dag tillsammans minnas hans gärning. Låt oss lära av hans mod.

70 Behovet av det civilkurage och den humanism Raoul Wallenberg uppvisade är alltid dagsaktuell – att vara modig går aldrig ur tiden.

Hans gärning aktualiserar kampen mot vår tids totalitära regimer. Och kampen för demokrati och mänskliga rättigheter.

75

I dåvarande Sovjetunionen kom terror att härska under mer än 70 år. Terrorn riktades dels mot politiska motståndare, dels mot etniska grupper. Läkare, jurister, värnpliktiga, författare, egna företagare, musiker, konstnärer och till och med bibliotekarier kunde betraktas som sovjetfientliga.

80

Folkmordet av minoritetsgruppen tutsi i Rwanda 1994 ägde rum under tre månader och anses vara ett av de mest brutala och historiens snabbast genomförda folkmord.

85 I Kambodja under de röda khmerernas regim hörde avrättningar och svält orsakad av regimens politik till utrotningsstrategin. Befolkningen delades in i ”goda” och ”onda” kategorier.

90 Intellectuella, förmögna, etniska och nationella minoriteter hörde till grupper som regimen såg till att utplåna.

I kriget på Balkanhalvön på 1990-talet i samband med upplösningen av Jugoslavien var massakrer och massvåldtäkter på civilbefolkningen vardagsmat och en omfattande etnisk rensning bedrevs.

95

Brott som begåtts mot mänskligheten är otaliga. Men de har begåtts och de pågår. Hur kan vi förhindra att de återupprepas och att de fortgår?

100 I dag har vi 48 ungdomar här som inleder sin första dag på Raoul Wallenberg Academy for Young Leaders. Gott ledarskap behövs i alla tider och i alla delar av samhället. Som talman ser jag det som ytterst viktigt att det goda ledarskapet börjar utvecklas redan vid unga år. Ni har hört det förut, men ni unga är vår framtid och vem vet hur många av framtidens beslutsfattare som sitter här i dag, och att lära sig av Raoul Wallenbergs ledarskap behöver vi alla.

105

Tack.

Taggar

2000-tal, 2008, Man, Minnestal

110

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/per-westerberg-minnestal-vid-raoul-wallenbergs-hundraarsdag-2008>

115

120

125

130

135

140

145